

Anonimizirana verzija

Prijevod

C-649/23 – 1

Predmet C-649/23

Zahtjev za prethodnu odluku

Datum podnošenja:

31. listopada 2023.

Sud koji je uputio zahtjev:

Înalta Curte de Casație și Justiție (Rumunjska)

Datum odluke kojom se upućuje zahtjev:

6. prosinca 2022.

Žalitelji u kasacijskom postupku – žalitelji i tuženici u prvostupanjskom postupku i druge stranke u žalbenom postupku:

Institutul de Istorie și Teorie Literară „G. Călinescu”

Fundația Națională pentru Știință și Artă

Druge stranke u kasacijskom postupku – druge stranke u žalbenom postupku i tužitelji u prvostupanjskom postupku:

HK, nasljednik osobe TB

VP

Druga stranka u kasacijskom postupku i tuženik u prvostupanjskom postupku:

GR

[omissis]

ÎNALTA CURTE DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE

SECȚIA I CIVILĂ

**(VRHOVNI KASACIJSKI SUD,
I. GRAĐANSKI ODJEL, RUMUNJSKA)**

Rješenje

[*omissis*]

Javna rasprava od 6. prosinca 2022.

[*omissis*]

Odlučeno je o prijedlogu Institutula de Istorie și Teorie Literară „G. Călinescu” (Institut za povijest i teoriju književnosti „G. Călinescu”, Rumunjska), žalitelja u kasacijskom postupku, žalitelja i tuženika u prvostupanjskom postupku, kojim je zatraženo upućivanje zahtjeva za prethodnu odluku Sudu Europske unije u postupku [*omissis*] koji se odnosi na žalbe u kasacijskom postupku koje su protiv presude u građanskom postupku [*omissis*], koju je 7. travnja 2021. donijela Curtea de Apel București, Secția a IV-a civilă (Žalbeni sud u Bukureštu, IV. građanski odjel, Rumunjska), podnijeli Institut za povijest i teoriju književnosti „G. Călinescu” i Fundația Națională pentru Știință și Artă (Nacionalna zaklada za znanost i umjetnost, Rumunjska), tuženici u prvostupanjskom postupku i žalitelji (u daljnjem tekstu: tuženici).

[*omissis*]

[postupovne formalnosti]

**ÎNALTA CURTE DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE (VRHOVNI KASACIJSKI
SUD)**

u ovom građanskom postupku navodi sljedeće:

Predmet tužbe

1. U tužbi pred Tribunalulom București (Viši sud u Bukureštu, Rumunjska) [*omissis*] osobe TB i VP, kao nasljednici profesora Dana Slușanschija, istaknule su da su tuženici, Institut za povijest i teoriju književnosti „G. Călinescu” i Nacionalna zaklada za znanost i umjetnost, povrijedili autorsko pravo na kritičkom izdanju djela na latinskom jeziku pod naslovom *Demetrii principis Cantemirii. Incrementorvm et decrementorvm avlae othman(n)icae sive aliothman(n)icae historiae a prima gentis origine ad nostra vsqve tempora dedvctae libri tres* (u daljnjem tekstu: *Istoria creșterilor și a descreșterilor Curții Othman[n]ice sau Aliothman[n]ice de la primul început al neamului, adusă până în vremurile noastre, în trei cărți*) („Povijest uspona i pada osmanskog ili aliosmanskog dvora od podrijetla loze do danas u tri knjige”) prema prijevodu profesora Dana Slușanschija.

2. Tužitelji su u tom pogledu zahtijevali naknadu neimovinske i imovinske štete koju su pretrpjeli jer je Academia Română – Fundația Națională pentru Știință și

Artă (Rumunjska akademija – Nacionalna zaklada za znanost i umjetnost) 2015. objavila djelo pod naslovom *Istoria măririi și decăderii Curții otomane* („Povijest uspona i propasti Dvora osmanskoga”) u dvojezičnoj verziji na latinskom i rumunjskom jeziku koje sadržava i kritičko izdanje (u daljnjem tekstu: Akademijino kritičko izdanje) koje je rezultat kopiranja prethodne kritičke verzije njihova autora Dana Slușanschi (u daljnjem tekstu: Slușanschijevo kritičko izdanje).

3. [omissis]

4. [omissis]

[aspekti tužbe u prvostupanjskom postupku koji nisu predmet žalbe u kasacijskom postupku]

Presude Tribunalula București (Viši sud u Bukureštu) i Curtee de Apel București (Žalbeni sud u Bukureštu)

5. Presudom u građanskom postupku od [omissis] 21. prosinca 2017. Tribunalul București (Viši sud u Bukureštu) utvrdio je da su tuženici povrijedili moralno pravo profesora Dana Slușanschi na to da ga se prizna kao autora kritičkog izdanja, kao i imovinska prava autora koja pripadaju nasljednicima, odnosno tužiteljima iz prvostupanjskog postupka, zbog toga što je djelo *Istoria măririi și decăderii Curții otomane*, koje sadržava i Slușanschijevo kritičko izdanje, izdano i distribuirano bez ovlaštenja samih tužitelja.

6. Slijedom toga, Tribunalul București (Viši sud u Bukureštu) naložio je tuženicima da tužiteljima solidarno nadoknade neimovinsku i imovinsku štetu te da s rumunjskog državnog područja povuku Akademijino kritičko izdanje koje je izrađeno a da nositelji prava na Slușanschijevom kritičkom izdanju na to nisu pristali, pri čemu kao autor nije naveden i Dan Slușanschi.

7. Tuženici, odnosno Institut za povijest i teoriju književnosti „G. Călinescu” i Nacionalna zaklada za znanost i umjetnost, podnijeli su žalbu protiv presude od [omissis] 21. prosinca 2017.

8. Presudom od [omissis] 7. travnja 2021. Curtea de Apel București (Žalbeni sud u Bukureštu) prihvatila je žalbe i djelomično preinačila presudu Tribunalula București (Viši sud u Bukureštu) na način da je smanjila iznos naknade neimovinske štete koji solidarno duguju Nacionalna zaklada za znanost i umjetnost i Institut za povijest i teoriju književnosti „G. Călinescu”, odnosno tuženici, ali je potvrdila njihovu obvezu naknade imovinske štete u iznosu koji je utvrđen u prvostupanjskom postupku.

Činjenice

9. Profesor Dan Slușanschi autor je kritičkog izdanja djela na latinskom jeziku čiji se naslov prevodi kao *Istoria creșterilor și a descresșterilor Curții Othman[n]ice*

sau Aliothman[n]ice de la primul început al neamului, adusă până în vremurile noastre, în trei cărți, što je djelo koje je napisao knez Dimitrie Cantemir. Kritičko izdanje prvi je put 2001. objavila izdavačka kuća Amarcord iz Temišvara, nakon kojeg je slijedilo drugo izdanje 2008., koje je autor revidirao i ispravio te koje je objavila izdavačka kuća Paideia, a ponovna izdanja uslijedila su 2010. i 2012.

10. Slušanschiјеvo kritičko izdanje izrađeno je na temelju rukopisa teksta na latinskom jeziku, koji je 1984. otkriven na Sveučilištu u Harvardu (koje je vlasnik rukopisa iz 1901.). U prvom izdanju korišten je faksimil objavljen u Rumunjskoj 1999., dok su u drugom izdanju korištene fotografske kopije koje je stavio na raspolaganje vlasnik.

11. Djelo Dimitrija Cantemira objavljeno je i na rumunjskom jeziku u prijevodu dotičnog profesora, koji se pozvao na tekst na latinskom jeziku koji je utvrđen u revidiranom i ispravljenom Slušanschiјevom kritičkom izdanju.

12. Tužena Nacionalna zaklada za znanost i umjetnost priredila je 2015. izdanje djela „Dimitrie Cantemir – Istoria mării și decăderii Curții Othomane” u dvojezičnoj verziji na latinskom i rumunjskom jeziku u dva sveska, koje je sadržavalo tekst na latinskom jeziku zajedno s kritičkim bilješkama urednikâ tužene zaklade.

13. Tribunalul București (Viši sud u Bukureštu) i Curtea de Apel București (Žalbeni sud u Bukureštu) zapravo su smatrali da je Slušanschiјеvo kritičko izdanje iz 2001. u cijelosti reproducirano u Akademijinom kritičkom izdanju te da nije korišteno na način da su preuzeti određeni citati ili odlomci. Korištene su i neobjavljene dopune ili ispravci koje je profesor Dan Slušanschi unio u svoje izdanje i koje je namjeravao iskoristiti u budućnosti. Upućivanja na autora prethodnog izdanja navedena su na dnu stranica.

14. U skladu s ugovorom koji je 2013. sklopljen s tuženim Institutom za povijest i teoriju književnosti „G. Călinescu”, nakon smrti profesora Dana Slušanschiја tužitelji su tuženiku ustupili pravo korištenja profesorovih transkripata i prijevoda raznih tekstova Dimitrija Cantemira za potrebe cjelovitog izdanja djela Dimitrija Cantemira, a među tim tekstovima je i tekst o kojem je riječ. Tuženi institut stavio je pak na raspolaganje tuženoj zakladi djelo Dana Slušanschiја.

15. Detalj koji se može navesti u tom kontekstu proizlazi iz svjedočenja jednog od urednika Akademijina kritičkog izdanja: prilikom saslušanja u svojstvu svjedoka taj je urednik pred sudom izjavio da bi bilo potrebno dugotrajno i naporno istraživanje da nije radio na verziji koju su tužitelji stavili na raspolaganje i koju je izradio njezin autor.

16. Osim činjeničnih elemenata koje su razmatrali Tribunalul București (Viši sud u Bukureštu) i Curtea de Apel București (Žalbeni sud u Bukureštu) na temelju podataka iz spisa može se navesti i činjenica da je djelo Dimitrija Cantemira o kojem je riječ posthumno objavljeno u brojnim verzijama od 18. stoljeća, a prva od njih bila je na engleskom jeziku. Ta se verzija vrlo vjerojatno temeljila na

rukopisu na latinskom jeziku, ali nije bila riječ o cjelovitom prijevodu, nego o prijevodu koji je sadržavao brojna ispuštanja i izmjene. Naknadno su s engleskog jezika prevedene verzije na francuskom, talijanskom, turskom, rumunjskom itd. Tekst na latinskom jeziku objavljen je tek 1999. (kao faksimilno izdanje), a prvo kritičko i znanstveno izdanje teksta na latinskom jeziku bilo je Slușanschiјеvo kritičko izdanje iz 2001.

Pravne ocjene Curtee de Apel București (Žalbeni sud u Bukureštu)

17. U objasnidbenom rječniku rumunjskog jezika kritičko izdanje definira se kao izdanje (antičkog, klasičnog itd.) teksta koje je utvrđeno usporedbom njegovih varijanti te popraćeno komentarima i potrebnim kritičkim aparatom.

18. Kritičko izdanje predstavlja izvedeno djelo u smislu članka 16. rumunjskog Zakona br. 8/1996 o autorskom pravu i uživa zaštitu predviđenu tim normativnim aktom.

19. Za izradu takvog djela potrebno je obogatiti rukopis dopunjavanjem ispuštanja, odabirom odgovarajućih termina na mjestima na kojima se oni ne mogu odgonetnuti, intervencijama u tekst kako bi se osiguralo da se zadrži smisao te pojašnjenjima odabira.

20. Sve te intervencije u izvorno djelo rezultat su kreativnog napora koji je plod intelektualne aktivnosti autorâ.

21. Autor kritičkog izdanja bira između brojnih različitih termina ili izraza, pri čemu nastoji što je više moguće ponovno uspostaviti smisao teksta i prenijeti poruku izvornog djela. Stoga je odabir odgovarajuće riječi ili izraza ono što intelektualnom radu daje osobno obilježje, uključujući izvornost.

22. Odluke autora kritičkog izdanja kreativne su jer osim filološke stručnosti i znanstvenih informacija o biografiji autora, povijesnom dobu i književnom razdoblju o kojem je riječ urednik ostavlja trag svoje osobnosti upravo na temelju odluka o obliku u kojem čitatelju namjerava prenijeti poruku teksta.

23. Iako u slučaju kritičkog izdanja ne dolazi do pretvorbe postojećeg djela jer je cilj što vjernija rekonstrukcija izvornog teksta, kritičke bilješke rezultat su i kreativnog donošenja odluka, s obzirom na to da njihovi autori prilikom dopunjavanja ispuštanja ili zamjene termina koji se ne mogu odgonetnuti donose vlastite odluke.

Kasacijski postupak

24. Protiv odluke Curtee de Apel București (Žalbeni sud u Bukureštu) od [omissis] 7. travnja 2021. tuženici, Institut za povijest i teoriju književnosti „G. Călinescu” i Nacionalna zaklada za znanost i umjetnost, podnijeli su Înalta Curtea de Casație și Justiție (Vrhovni kasacijski sud) žalbu u kasacijskom postupku.

25. Svojim žalbenim razlozima tuženici su u biti pobijali utvrđenje žalbenog suda da je kritičko izdanje izvedeno djelo, pri čemu su prigovorili sudu to što nije primijenio kriterije za ocjenu zaštite na temelju autorskog prava koji proizlaze iz sudske prakse Suda Europske unije.

26. Žalitelji u kasacijskom postupku smatraju da je stupanj slobode urednika djela koje predstavlja kritičko izdanje izuzetno ograničen ili čak nepostojeći u slučaju znanstvenog djela napisanog na zastarjelom jeziku, kao što je latinski, koji ima precizna sintaktička pravila i pravila o redoslijedu riječi u propozicijama ili propozicijama u rečenici.

27. U slučaju kritičkog izdanja isključeno je slobodno i kreativno donošenje odluka urednika jer je njegov jedini cilj iskoristiti vlastite stručne kompetencije kako bi, u dijelovima u kojima namjera autora izvornog djela ne proizlazi jasno iz korištenih rukopisa, utvrdio tekstualne varijante koje su najbliže namjerama autora izvornog djela, a nikad namjerama urednika.

28. Činjenica da se može odabrati između raznih mogućnosti u pogledu korištenih riječi ili formulacija ne znači da je autor dao izvorni kreativni doprinos, tako da se ne može tvrditi da kritičko izdanje koje je izradio Dan Slușanschi odražava njegovu osobnost.

29. Tijekom postupka Înalta Curte de Casație și Justiție (Vrhovni kasacijski sud) preispitao je prijedlog Instituta za povijest i teoriju književnosti „G. Călinescu”, tuženika, da se u skladu s člankom 267. UFEU-a predmet uputi Sudu Europske unije radi tumačenja odredbi članka 2. točke (a) Direktive 2001/29/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 22. svibnja 2001. o usklađivanju određenih aspekata autorskog i srodnih prava u informacijskom društvu.

Înalta Curte de Casație și Justiție (Vrhovni kasacijski sud) smatra da je u svrhu rješavanja predmeta potrebno uputiti prethodno pitanje Sudu Europske unije zbog razloga koji se navode u nastavku.

Relevantne odredbe propisa

30. *Direktiva 2001/29/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 22. svibnja 2001. o usklađivanju određenih aspekata autorskog i srodnih prava u informacijskom društvu*

Članak 2.

Pravo reproduciranja

Države članice moraju predvidjeti isključivo pravo davanja ovlaštenja ili zabrane za izravno ili neizravno, privremeno ili trajno reproduciranje bilo kojim sredstvima i u bilo kojem obliku, u cijelosti ili u dijelovima:

(a) autorima, njihovih djela; [...].

31. *Legea nr. 8/1996 privind dreptul de autor și drepturile conexe (Zakon br. 8/1996 o autorskom pravu i srodnim pravima) (verzija koja je bila na snazi 2001.)*

Članak 16.

Autor djela ima isključivo imovinsko pravo davanja ovlaštenja za prijevod, objavu u zbirka, prilagođavanje ili bilo koji drugi oblik prerade njegova djela na temelju kojeg nastaje izvedeno djelo.

32. *Legea nr. 8/1996 privind dreptul de autor și drepturile conexe (Zakon br. 8/1996 o autorskom pravu i srodnim pravima) (verzija koja je bila na snazi 2015. i koja je trenutno na snazi)*

Članak 23.

Stvaranje izvedenog djela u smislu ovog Zakona znači prijevod, objava u zbirka, prilagođavanje ili bilo koji drugi oblik prerade postojećeg djela ako to predstavlja intelektualnu tvorevinu.

Razlozi zbog kojih je kasacijski sud uputio prethodno pitanje

33. Pitanje koje je Înalta Curte de Casație și Justiție (Vrhovni kasacijski sud), kao kasacijski sud, uputio Sudu Europske unije odnosi se na kvalifikaciju kritičkog izdanja djela kao „djela” koje je zaštićeno autorskim pravom u smislu članka 2. točke (a) Direktive 2001/29.

34. Rezultat koji urednik nastoji postići u slučaju kritičkog izdanja jest da se izvorno djelo što je više moguće približi obliku koji je razvio autor samog djela, odnosno da se tekst izvornog djela utvrdi u cjelovitom i razumljivom obliku.

35. U tu svrhu urednik pregledava rukopis te ga može ispraviti ili dopuniti kako bi osigurao da se zadrži smisao, pri čemu dodaje komentare i pojašnjenja u pogledu odabira odgovarajućih termina. Relevantan kritički aparat podrazumijeva intelektualni napor za koji je potrebno istraživanje koje je često vrlo naporno i dugotrajno.

36. Rad urednika ni u kojem se slučaju ne može izjednačiti s kopiranjem ili transkripcijom faksimila rukopisa.

37. Sudska praksa Suda Europske unije sadržava važne elemente u pogledu pojma „djelo” navedenog u članku 2. točki (a) Direktive 2001/29 kad je riječ o isključivom pravu autorâ na davanje ovlaštenja ili zabranu reproduciranja njihovih djela, ali i u drugim odredbama te direktive (koje se odnose na isključiva prava autora u pogledu priopćavanja javnosti i distribucije, ali i u pogledu iznimki i ograničenja koja se mogu odrediti kad je riječ o tim isključivim pravima).

38. Naime, pojam „djelo” predstavlja autonomni pojam prava Unije koji nacionalni sudovi moraju ujednačeno tumačiti i primjenjivati [presuda od 12. rujna 2019., Cofemel, C-683/17, EU:C:2019:721, t. 29. i navedena sudska praksa].

39. Prema mišljenju Suda, predmetni pojam predviđa stjecaj dvaju kumulativnih elementa i, kada su ti elementi prisutni, riječ je o „djelu” koje stoga mora uživati autorskopravnu zaštitu [presuda Cofemel, t. 35. i navedena sudska praksa].

40. Kao prvo, treba postojati predmet koji je izvoran, u smislu da je nužno i dovoljno da predmet odražava osobnost autora koja se očituje u njegovu slobodnom i kreativnom donošenju odluka. U dijelu u kojem je stvaranje predmeta određeno tehničkim razmatranjima, pravilima ili drugim razlozima, koji nisu ostavili prostora izvršavanju kreativne slobode, za taj se predmet ne može smatrati da posjeduje izvornost nužnu da bi mogao predstavljati djelo [presuda Cofemel, t. 29. do 31.].

41. Kao drugo, djelom se mogu kvalificirati samo elementi koji su izraz sličnog intelektualnog stvaralaštva, s obzirom na to da pojam „djelo” nužno podrazumijeva postojanje predmeta koji je moguće utvrditi dovoljno precizno i objektivno [presuda Cofemel, t. 29. i 32.].

42. Istodobno se može govoriti o korištenju „djela” (također na temelju reproduciranja) i kada treća strana bez pristanka nositelja autorskog prava koristi dijelove određenog djela pod uvjetom da su preuzeti elementi sami po sebi izraz autorova intelektualnog stvaralaštva [presuda od 16. srpnja 2009., Infopaq International, C-5/08, EU:C:2009:465, t. 48. i 49.].

43. Ovim pitanjem koje se upućuje Sudu dovode se u pitanje oba kriterija za kvalifikaciju djela koje je zaštićeno autorskim pravom, odnosno kriterij postojanja predmeta koji je izvoran i kriterij postojanja predmeta koji je moguće utvrditi.

44. Kad je riječ o dopuštenosti zahtjeva za prethodnu odluku, valja pojasniti da je nedvojbeno činjenica da Sud dosljedno presuđuje da nacionalni sud treba utvrditi može li se određena intelektualna tvorevina, poput one o kojoj je riječ u sporu koji je u tijeku, kvalificirati kao „djelo” u smislu članka 2. točke (a) Direktive 2001/29 (ili, ovisno o slučaju, u smislu neke druge odredbe pravnog akta Europske unije) te može li stoga biti zaštićeno autorskim pravom.

45. Međutim, nesporno je da je Sud konkretno analizirao način na koji oba kriterija djeluju u slučaju različitih tvorevina te da je pružio elemente koje nacionalni sud treba ocijeniti kako bi utvrdio može li se priznati zaštita na temelju autorskog prava.

46. Primjerice, u slučaju baze podataka slobodno i kreativno donošenje odluka, o kojem ovisi izvornost, odnosi se na odabir i sistematizaciju podatka na temelju kojih autor baze podataka stvara njezinu strukturu i ti se pojmovi ne odnose na stvaranje podataka sadržanih u toj bazi podataka, osim u slučaju u kojem je

uspostavljanje baze podataka određeno tehničkim razmatranjima, pravilima ili razlozima koji nisu ostavili prostora izvršavanju kreativne slobode [presuda od 1. ožujka 2012., Football Dataco i drugi, C-604/10, EU:C:2012:115, t. 32., 38. i 39.].

47. Isto tako, autor portretne fotografije može slobodno i kreativno donositi vlastite odluke na brojne načine i u različitim fazama tijekom njezina stvaranja, što dovodi do toga da stvoreno djelo sadržava njegov „osobni doprinos”, te je Sud konkretno naveo načine na koje se autor može izraziti tako da prostor kojim raspolaže za ostvarivanje vlastitih kreativnih sposobnosti nije nužno ograničen ili nepostojeći (presuda od 1. prosinca 2011., Painer, C-145/10, EU:C:2011:798, t. 90. do 94.).

48. Kad je riječ o književnom djelu (novinski članak), Sud je utvrdio da riječi kao takve ne predstavljaju elemente koji su predmet zaštite, nego se odabirom, rasporedom i kombinacijom riječi autoru omogućuje da izrazi svoj kreativni duh na originalan način, pri čemu postiže rezultat koji predstavlja intelektualnu tvorevinu [presuda Infopaq International, t. 44. i 45.].

49. U slučaju službenog izvješća informativne prirode također nije automatski isključeno da postoji izvornost, koja može proizlaziti iz odabira, rasporeda i kombinacije riječi. Međutim, Sud je pojasnio da je bilo kakva izvornost isključena u slučaju isključivo informativnih dokumenata čiji je sadržaj u bitnome određen informacijama koje uključuju, zbog čega navedene dokumente obilježava njihova puka tehnička funkcija. Isto tako, intelektualni naponi i stručno znanje uloženi u sastavljanje spomenutih izvješća irelevantni su za kvalifikaciju kao „djela” [presuda od 29. srpnja 2019., Funke Medien NRW, C-469/17, EU:C:2019:623, t. 23. i 24.].

50. Valja podsjetiti i na ocjenu Suda prema kojoj okus prehrambenog proizvoda kao takav nije zaštićen autorskim pravom na temelju drugog kriterija ocjene, odnosno kriterija postojanja predmeta koji se može dovoljno precizno i objektivno utvrditi (presuda od 13. studenoga 2018., Levola Hengelo, C-310/17, EU:C:2018:899).

51. Slijedom toga, nacionalni sud koji ocjenjuje može li određena tvorevina predstavljati „djelo” u smislu autorskog prava vodi se elementima ocjene koje je naveo Sud, pri čemu primjenjuje jedan ili oba kriterija koji su nedvosmisleno navedeni, odnosno kriterij postojanja predmeta koji je izvoran i kriterij postojanja predmeta koji je moguće utvrditi.

52. Međutim, u sudskoj praksi Suda ne postoje slična izričita pojašnjenja kad je riječ o kritičkom izdanju nekog djela, što je okolnost koja prema mišljenju suda koji upućuje zahtjev opravdava tumačenje Suda na temelju članka 267. UFEU-a jer ne postoji *acte clarifié* s obzirom na raniju prethodnu odluku (presuda od 27. ožujka 1963., Da Costa en Schaake NV i drugi/Administratie der Belastingen, spojeni predmeti 28/62 do 30/62, EU:C:1963:6).

53. Prema mišljenju Înalta Curtea de Casație și Justiție (Vrhovni kasacijski sud), dvojba u pogledu tumačenja Direktive koja je dovela do upućivanja ovog zahtjeva za prethodnu odluku proizlazi, kao prvo, iz stvarnog postojanja „slobodnog i kreativnog donošenja odluka” urednika prilikom *utvrđivanja sadržaja postojećeg teksta* u razumljivom obliku koji treba biti što bliži namjeri autora izvornog djela, pri čemu se poštuje njegov stil i jezični izričaj, a tekst je popraćen kritičkim bilješkama, komentarima i pojašnjenjima u pogledu eventualnih ispravaka, zamjenama riječi ili dodacima koji su potrebni za razumijevanje teksta rukopisa.

54. Postavlja se pitanje o tome odražavaju li, s jedne strane, odabir određenih riječi, odnosno odabir određene tekstualne varijante te, s druge strane, kritički aparat i komentari ili pojašnjenja urednikovu kreativnost i osobni doprinos ili samo njegove stručne sposobnosti i nesporan intelektualni napor (koji, međutim, prema mišljenju Suda nisu dovoljni kako bi se stvorilo izvorno djelo koje se može zaštititi autorskim pravom).

55. Kao drugo, prema mišljenju suda koji upućuje zahtjev, ne može se sa sigurnošću isključiti mogućnost da nije ispunjen drugi kriterij, odnosno kriterij postojanja predmeta koji se može precizno i objektivno utvrditi.

56. Stoga se postavlja pitanje o tome može li se kritičko izdanje smatrati tvorevinom koja se razlikuje od izvornog djela ili se isprepliće s tim djelom jer je ono samo jedna verzija tog djela, s obzirom na to da je svrha izdanja, kao što je navedeno, utvrditi tekst postojećeg djela.

57. Točno je da se u drugonavedenom slučaju može govoriti o djelomičnom ispreplitanju, s obzirom na to da je urednikov doprinos očigledan i vidljiv u kritičkim bilješkama, komentarima i pojašnjenjima u prilogu tekstu.

58. Eventualno utvrđenje prema kojem samo potonji elementi predstavljaju predmet koji se može precizno i objektivno utvrditi, s obzirom na to da se uredniku ne može priznati nikakvo pravo upravo u pogledu izvornog djela, može dovesti do toga da se utvrdi svojstvo djela koje se može zaštititi autorskim pravom samo u odnosu na dijelove čiji se predmet može utvrditi u skladu s drugim kriterijem za ocjenu postojanja djela.

59. Također valja pojasniti da su navedeni aspekti relevantni za donošenje odluke u postupku koji je u tijeku jer sud koji upućuje zahtjev treba utvrditi ima li kritičko izdanje svojstvo izvedenog djela u smislu članka 16. Zakona br. 8/1996 (u verziji iz 2001., koja odgovara članku 23. Zakona u verziji koja je trenutačno na snazi).

60. Osim toga, u skladu s člankom 2. stavkom 3. Bernske konvencije „[z]aštićeni su kao izvorna djela, ne dirajući u prava autora izvornoga djela, prijevodi, prilagodbe, glazbene obrade i druge prerade književnog ili umjetničkog djela”.

61. Nesporno je da je izvorno djelu u postupku koji je u tijeku pred sudom koji upućuje zahtjev „književno djelo” u smislu Bernske konvencije koje u skladu s definicijom iz njezina članka 2. stavka 1. obuhvaća znanstvena djela.

62. Međutim, izvedeno djelo kao „prerada” književnog ili umjetničkog djela treba pak biti izvorno djelo, a utvrđivanje postojanja takvog izvornog djela koje provodi nacionalni sud opravdava upućivanje ovog zahtjeva za prethodnu odluku također kako bi se pojasnilo, s obzirom na drugi kriterij za ocjenu postojanja „djela” koji proizlazi iz sudske prakse Suda, može li se kritičko izdanje djela smatrati „preradom” književnog ili umjetničkog djela koje ima predmet koji se može precizno i objektivno utvrditi.

63. Iz ustaljene sudske prakse Suda proizlazi da se Unija, iako nije ugovorna stranka Bernske konvencije, ipak na temelju članka 1. stavka 4. WIPO-ova Ugovora o autorskom pravu, čija je stranka i čija je provedba cilj Direktive 2001/29, dužna pridržavati članaka 1. do 21. Bernske konvencije [presuda od 13. studenoga 2018., Levola Hengelo, C-310/17, EU:C:2018:899, t. 38. i navedena sudska praksa].

64. S obzirom na navedena razmatranja Înalta Curte de Casație și Justiție (Vrhovni kasacijski sud) smatrao je da je potrebno obratiti se Sudu radi tumačenja članka 2. točke (a) Direktive 2001/29/EZ u pogledu pitanja je li kritičko izdanje djelo, pri čemu je smatrao da pravilna primjena prava Europske unije nije toliko jasna da ne ostavlja mjesta nikakvoj razumnoj sumnji (u skladu s presudom od 6. listopada 1982., CILFIT/Ministero della Sanità, 283/81, EU:C:1982:335).

SLIJEDOM NAVEDENOG,

U IME ZAKONA,

RIJEŠIO JE:

Prihvaća se prijedlog za upućivanje zahtjeva za prethodnu odluku Sudu Europske unije koji je istaknuo žalitelj u kasacijskom postupku, žalitelj i tuženik u prvostupanjskom postupku, Institut za povijest i teoriju književnosti „G. Călinescu”.

Na temelju članka 267. UFEU-a Sudu Europske unije upućuje se sljedeće prethodno pitanje:

„Trebaju li odredbe članka 2. točke (a) Direktive 2001/29/EZ tumačiti na način da se kritičko izdanje djela, čiji je cilj utvrditi tekst izvornog djela proučavanjem rukopisa i koje je popraćeno komentarima i potrebnim kritičkim aparatom, može smatrati djelom koje je zaštićeno autorskim pravom?”

[omissis]

[postupak, potpisi]